

ASYA'DA GÜNDEM

Sayı: 4

28 Mart 2007

Çin Ulusal Halk Meclisi toplandı

Ulusal Halk Meclisi'nin 12 gün süren oturumuna 2,937 delege katıldı.

Çin'in ilk Özel Mülkiyet Yasası, Meclis tarafından kabul edildi.

Çin'de faaliyet gösteren yerli ve yabancı firmalara vergilendirme konusunda eşitlik sağlandı.

Başbakan Wen Jiabao, Meclis'e sunduğu raporda 2006 yılı icraatını anlattı ve 2007 ile ilgili planları ve öngörülerini açıkladı.

Altay Atlı

Çin Halk Cumhuriyeti'nin en yüksek yasama organı olan Ulusal Halk Meclisi'nin (全国人民代表大会 / *Quanguo Renmin Daibiao Dabui*) yıllık oturumu, 5-16 Mart 2007 tarihleri arasında toplam 2,937 delegenin katılımıyla başkent Beijing'de gerçekleştirildi. Ulusal Halk Meclisi, ülkenin tüm eyaletlerinden, özerk bölgelerinden, şehir idarelerinden, Hong Kong ve Makau Özel İdari Bölgeleri ile Çin Halk Kuruluş Ordusu'ndan (中国人民解放军 / *Zhongguo Renmin Jiefang Jun*) delegelerin katılımıyla toplanıyor. Bu delegeleri büyük ölçüde Çin Komünist Partisi seçiyor. Ulusal Halk Meclisi'nin görevi hükümet tarafından sunulan yasa tasarılarını görüşmek ve oylamak. Ancak, bugüne kadar Meclis'e gelen bir yasa tasarısının veto edilmesi görülmemiş bir durum değil. Bu nedenle Ulusal Halk Meclisi karar verici bir işlevden çok hükümetin ve dolayısıyla Komünist Parti'nin aldığı kararları onaylayan bir işleve sahip.

Çin yönetimi, her ne kadar son söz kendisine ait olsa da, Ulusal Halk Meclisi'nin ülkenin değişik bölgelerinden ve toplumun değişik kesimlerinden gelen temsilcilerin görüşlerini paylaşacakları, yapıcı tartışmalar gerçekleştirecekleri ve bu şekilde ülkenin geleceğine yönelik fikirlerin oluşacağı bir platform olmasını amaçlıyor. Meclis'in toplantılarına giderek şeffaflık da kazandırılıyor. İlk olarak bu yıl, yabancı gazetecilerin delegelerle röportaj yapmalarına izin verildi ve tüm oturum tutanakları İngilizce'ye çevrildi.

Özel Mülkiyet Yasası

Ulusal Halk Meclisi'nin 2007 yılı oturumunda gündemin ilk sırasında Özel Mülkiyet Yasası yer aldı. 1990'lı yılların başlarından beri Çin'de özel mülkiyete bazı garantiler getiriliyordu; ancak böyle bir yasanın mevcut olmaması nedeniyle belirsizlikler devam etmekteydi. Özel mülkiyet kavramının komünizmin doğasıyla çelişmesi nedeniyle söz konusu yasa tasarısı büyük tartışmalara yol açtı; 14 yıl boyunca tasarı üzerinde çalışıldı ve değişiklikler yapıldı, Meclis'e sunulması da ancak 2007 yılını buldu. Parti içerisindeki muhafazakar kesimler, özel mülkiyete kamu mülkiyeti ile aynı yasal hakların verilmesinin devlet için bir tehdit oluşturabileceğini savunuyor. Reform yanlıları ve 2002

yılından bu yana partiye üye olmalarına izin verilen iş çevreleri ise ekonomik büyümenin sürdürülebilirliği için özel mülkiyetin yasalarla korunmasının şart olduğu görüşündeler.

Sonuç olarak, reform yanlılarının istediği oldu ve Özel Mülkiyet Yasası, Ulusal Halk Meclisi'nden yüzde 99.1'lik bir oyla geçti. Devletin, bireylerin ve ortaklıkların mülkiyet haklarını koruma altına alan yasada "temel ekonomik sistemde kamu mülkiyetinin üstünlüğü" vurgulanıyor. Aslında mülkiyet hakları yine devlette kalıyor, ancak şehirlerde özel kesime 70 yıla kadar kullanım hakkı veriliyor ve bazı istisnai durumlar dışında bu sürenin uzatılması da garanti altına alınıyor. Kırsal kesimlerde ise kullanım hakkı 30 yıllık

süreler için verilecek, uzatılması yine garanti altında olacak ancak bu garantilerin uygulanmasından yerel yönetimler sorumlu olacak.

Yasa ile ilgili eleştiriler halen devam ediyor. Bu noktada en çok dile getirilen konu, yasanın belirli kesimleri koruduğu ve özellikle kırsal alandaki fakir halkın durumunu daha da kötüleştireceği yönünde. Yakın bir geçmişe kadar kamu kuruluşları Çin ekonomisinin temelini oluştururken bugün özel sektör ülke GSYİH'sinin yüzde 65'ini üretiyor ve büyümenin de yüzde 80'ni sağlıyor. Ancak özel sektör gelişirken bir yandan gelir dağılımındaki dengesizlik de artıyor. Kırsal bölgelerde çiftçilerin topraklarının alınarak özel sektöre verilmesi, sanayileşme açısından olumlu görülebilirse de, dengesizliğin daha da derinleşmesine yol açıyor ve bu konuda yeni yasada herhangi bir düzenleme getirilmiyor.

Kurumlar Vergisi ile ilgili düzenlemeler

Ulusal Halk Meclisi'nin 2007 yılı oturumunun diğer önemli bir gündem maddesi de vergi kanununda yapılan ve yerel firmalarla yabancı firmaları eşit bir seviyeye getiren düzenlemeydi. Çin, bugüne kadar doğrudan yabancı sermayeyi ülkeye çekebilmek için yabancı firmalara, yerli firmalara uygulanandan daha cazip vergi koşulları sunuyordu. Örneğin, yabancı firmalar ya da yabancı firmaların kurmuş oldukları ortaklıklar yüzde 15 oranında bir kurumlar vergisi öderken yerel firmalar yüzde 33 ödüyorlardı. Yeni düzenlemeyle birlikte yüksek teknoloji üreten firmalar ve "düşük karlılık seviyesinde" olarak tanımlanan firmalar için yapılan bir takım istisnalar dışında Çin'de faaliyet gösteren tüm firmalar yüzde 25 vergi ödeyecekler.

Savunma harcamalarında artış

Delegelerinin onda birini silahlı kuvvetler mensuplarının oluşturduğu Çin Ulusal Halk Meclisi tarafından onaylanan diğer bir tasarıya göze ülkenin savunma harcamaları önümüzdeki bir yıllık dönem için geçen yıla göre yüzde 17.8 oranında artırılabilecek. Resmi verilere göre bu artışla birlikte Çin'in savunma bütçesi 350.92 milyar yuan (yaklaşık 45.3 milyar dolar) seviyesine ulaşacak; ancak gerçek rakamın bu resmi veriden çok daha yüksek olduğu iddia ediliyor.

Hükümet Çalışma Raporu

Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı Wen Jiabao (温家宝), oturumun açılışında Hükümet Çalışma Raporu'nu sundu. Söz konusu raporda 2006 yılındaki gelişmeler değerlendirilirken, 2007 yılı ile ilgili planlara ve öngörülere de yer verildi. Daha önceki yıllarda olduğu gibi bu yılki raporun

ağırlığını da şehirler ile kırsal bölgeler arasındaki eşitsizlik oluştururken sağlık, eğitim, yoksullukla mücadele ve çevre konularına da geniş yer verildi. 2006 yılı Hükümet Çalışma Raporu'nda değinilen bazı konular şöyle:¹

2006 yılındaki gelişmeler:

- Çin ekonomisi yıl içerisinde yüzde 10.7'lik büyüme sergiledi ve GSYİH, 20.94 trilyon yuan'lık büyüklüğe ulaştı. Ticaret hacmi yüzde 23.8 artarak 1.76 trilyon dolar olarak gerçekleşirken ülkeye yıl içerisinde 69.5 milyar dolarlık doğrudan yabancı sermaye girdi.
- Ekonominin fazla ısınmasını önlemek amacıyla yatırımlar, para arzı ve kredi hacmindeki artışı kontrol altına alacak makroekonomik önlemler uygulandı.
- Tarım sektörünün kalkındırılmasına ve kırsal bölgelerdeki yoksulluğun giderilmesine yönelik uygulamalar başlatıldı.
- Başta demir-çelik, kömür ve çimento olmak üzere 11 sektörde yeni teknolojiler kullanılarak yeniden yapılandırmaya gidildi. Ulaştırma ve enerji alanında altyapı yatırımlarına ağırlık verildi. İmalat sektöründe Çin daha önce ithalat yoluyla temin etmekte olduğu makine ve ekipmanı kendisi üretmeye başladı.
- Reform ve dışı açılma sürecine hız kazandırıldı. Çin'in DTÖ nezdindeki yükümlülükleri tamamıyla yerine getirildi. Hizmet sektörü yabancı yatırıma açıldı.
- Sosyal programlara, bilime, teknolojiye, sağlık ve eğitim programlarına yapılan yatırım artırıldı.
- İstihdamın artırılması ve sosyal güvenlik ağının kuvvetlendirilmesi için çalışmalar gerçekleştirildi.
- Yargı sisteminin kuvvetlendirilmesi ve kamu sektöründe verimliliğin ve şeffaflığın sağlanması için çalışmalar yapıldı. Yolsuzlukla mücadeleye devam edildi.

Ekonomik ve sosyal gelişimin önündeki engeller:

- Ekonomide yapısal sorunlar devam ediyor. Şehirler ve kırsal bölgeler arasında bir dengesizlik söz konusu. Yatırımlar tüketici talebini yansıtmak şekilde yapılmıyor. Tarım sektörü halen çok zayıf. Bazı sektörlerde aşırı miktarda yatırım yapılması ve ticaret fazlasının gereğinden fazla artması ekonominin dengelerini bozuyor.
- Ekonomik büyüme, yüksek oranlarda enerji tüketimine ve çevre kirliliğine yol açıyor.
- Halkı doğrudan ilgilendiren gıda, tıbbi hizmetler, eğitim, konut, gelir dağılımı, toplum güvenliği ve üretim güvenliği gibi konularda sıkıntılar devam ediyor.
- Kamu sektörünün performansı talebe cevap veremiyor. Bürokratik engeller, yöneticilerin kendilerini halktan soyutlamaları ve yolsuzluk büyük sorun yaratıyor.

2007 için çalışma planı

2007 yılında ekonomik büyüme için yüzde 8 oranı hedeflenecek; işsizlik oranı (şehirlerde) yüzde 4.6'nın, enflasyon ise yüzde 3'ün altında tutulacak.

Makroekonomik önlemler çerçevesinde:

- Bütçe açığı 295 milyar yuan'dan 245 milyar yuan'a indirilecek. Kalkınma projeleri için bütçeden 130.4 milyar yuan'lık pay ayrılacak.
- Yatırımlar ve ilgili bütçe harcamaları, üç alanda yoğunlaştırılacak. Bunlar: kırsal bölgelerdeki yaşam ve çalışma şartlarını iyileştirecek projeler, eğitim ve sağlık gibi alanlardaki sosyal programlar ve ülkenin batısındaki bölgelerin kalkınmasını sağlayacak projeler.

¹ Başbakan Wen Jiabao tarafından sunulan raporun tam metin olarak İngilizce tercümesi People's Daily gazetesinin web sitesinden temin edilebilir: http://english.people.com.cn/docs/2007_gov_work.pdf

- Bütçede hedefin üzerinde gerçekleşen gelirler, bir bütçe istikrar fonu kurulması için kullanılacak.
- Para ve kredi arzını kontrol altında tutacak ve likidite fazlalığını engelleyecek para politikaları uygulanacak.
- Bankaların kırsal kesimlerdeki işletmelere, KOBİ'lere, enerji tasarrufu ve çevre ile ilgili projelere daha fazla ve daha uygun şartlarda kredi vermesini sağlayacak önlemler alınacak.
- Döviz kurunun ve faiz oranlarının piyasa koşullarını daha iyi yansıtacak şekilde belirlenmesini sağlayacak mekanizmalar geliştirilecek.
- Döviz rezervlerinin daha verimli bir şekilde kullanılabilmesi için kanallar geliştirilecek.
- Yatırım ve tüketim arasındaki dengesizliğin ortadan kaldırılması, iç talebin ve tüketimin artırılması için önlemler alınacak.
- Gelir dağılımındaki eşitsizliklerin giderilmesi için çalışmalar yapılacak. Asgari ücret standartları geliştirilecek.

Tarım alanında:

- Tahıl üretiminin geliştirilmesine ağırlık verilecek. Bu piyasanın daha etkin bir biçimde işlemesi sağlanacak.
- Tarımda üretim kapasitesinin artırılması sağlanacak. Bu çerçevede tesis, teknoloji ve ar-ge alanlarında yatırımlar artırılabilecek.
- Kırsal alanlarda altyapının geliştirilmesi hedeflenecek. Bu doğrultuda içme suyu, yol, elektrik dağıtım hatları, telekomünikasyon ve metan üretimi ile ilgili altyapıya yatırım yapılacak.
- Tarım, hayvancılık, su ürünleri ve ormancılık alanında çalışanların gelirlerinin artırılması için tedbirler alınacak.
- Kırsal bölgelerde insan kaynakları geliştirilecek ve tarım alanında çalışanlara pratik beceriler kazandıracak programlar uygulanacak.

Enerji alanında:

- Enerji tüketimi ve çevre ile ilgili standartlar geliştirilecek ve etkin bir şekilde uygulanmaları sağlanacak.
- Eski ve yetersiz teknolojiyle çalışan, dolayısıyla enerji alanında verimsiz olan ve çevreyi kirleten fabrikalar ve üretim tesisleri kapatılacak.
- Enerji tasarrufu ve çevre kirliliğinin asgariye indirilmesi ile ilgili çalışmalarda demir-çelik, kömür, kimyasallar, inşaat ve inşaat malzemeleri gibi sektörlerde öncelik verilecek.
- Piyasa mekanizmaları kullanılarak enerji tasarrufu ve çevre koruması sistemleri geliştirilecek.
- Enerji tasarrufu sağlayan, çevre dostu teknolojilerin geliştirilmesine hız kazandırılacak.
- Atık yönetimi ile ilgili uygulamalara yatırım yapılacak.
- Enerji tasarrufu ve çevre koruması ile ilgili kanunların etkin bir biçimde uygulanması sağlanacak.

Sanayi alanında:

- Yeni ve yüksek teknoloji kullanan endüstriler geliştirilecek. Bu konuda makine imalatı sektörüne ağırlık verilecek.
- Yenilenebilir ve alternatif enerji kaynakları geliştirilecek.
- Geleneksel endüstrilerin geliştirilmesi için yeni teknolojiler kullanılacak.
- Yönetim sistemlerinde reformlar yapılacak, hizmet sektörünün geliştirilmesi için daha fazla kaynak sağlanacak ve lojistik, finans, bilişim, danışmanlık, turizm ve toplum hizmetleri alanlarına öncelik verilecek.
- Sınai planlamanın geliştirilmesi için tüm ekonomik ve hukuki araçlar kullanılacak.
- Fikri mülkiyet hakları ile ilgili olarak bir ulusal strateji geliştirilecek.

- Piyasa dinamikleri tarafından yönlendirilecek şekilde, şirketlerin üniversitelerle işbirliği yapacağı inovasyon programları teşvik edilecek.

Bölgesel kalkınma alanında:

- Batı Bölgesinin Geniş Çaplı Kalkındırılması için 11. Beş Yıllık Plan çerçevesinde ülkenin nispeten geri kalmış batı bölgeleri için kalkınma programları uygulanacak ve bu çerçevede altyapının yenilenmesine; eko-sistemin geliştirilmesine; bilim, teknoloji ve eğitime; yerel olarak sahip olunan rekabet avantajlarını kullanacak sektörlerin öncelikli olarak geliştirilmesine ağırlık verilecek.
- Çin'in orta bölgelerinde tarım sektörünün kapasitesi artırılacak ve üretimin işlenerek katma değer sağlanması için yatırım yapılacaktır.
- Geri kalmış bölgelere devlet desteği verilirken, kalkınmış olan bölgelerin de (özellikle ülkenin doğu kesimlerinin) bu geri kalmış bölgeler ve ayrıca etnik azınlıkların yaşadığı bölgelere ile sınır bölgelerine destek olması sağlanacaktır.

Sosyal alanda:

- Eğitim, stratejik öncelik olarak ele alınacaktır. Eğitime destek amacıyla kırsal alanlardaki okullarda ilk ve orta öğretim öğrencilerinden hiçbir ücret alınmayacaktır. Bu bölgelerde zorunlu eğitimin geliştirilmesi için ayrılmış olan kaynak 184 milyar yuan'dan 223.5 milyar yuan'a çıkartılacaktır.
- Dokuz yıllık zorunlu eğitim, ülkenin her köşesine ulaştırılacaktır ve ülkenin geri kalmış bölgelerinde okuma-yazma bilmeyen kimsenin kalmaması hedeflenecektir.
- Gerek şehirlerde, gerekse kırsal alanlarda meslek eğitimi ağı geliştirilecektir. Okullar ve endüstri arasındaki ilişki kuvvetlendirilerek iş ve okulun bir araya getirileceği modeller oluşturulacaktır.
- Devlet dışındaki kurum ve kuruluşların okul kurmaları ve işletmeleri teşvik edilecektir.
- Üniversiteler ve meslek okulları için ulusal bir burs sistemi devreye sokulacaktır. Bu amaç için ayrılmış olan bütçe 2006 yılında 1.8 milyar yuan iken, 2007'de 9.5 milyar yuan'a, 2008'de ise 20 milyar yuan'a yükseltilecektir.
- Öğretmen okullarında ücretsiz eğitim sağlanacaktır.
- Çin'in yüzde 80'ini kapsayacak şekilde yeni bir kırsal bölgeler sağlık sistemi oluşturulacaktır. Bu amaç için ayrılan bütçe 4.3 milyar yuan'dan 10.1 milyar yuan'a çıkartılacaktır.
- Şehirlerde yeni ve daha yaygın bir sağlık sistemine geçilecektir.
- Şehirlerde temel bir sağlık sigortası sistemine geçiş için denemeler başlatılacaktır.
- Salgın hastalıklarla mücadele için aşılama ağırlık verilecektir.
- Doğum kontrolü konusunda mevcut politika devam ettirilecektir. Doğum oranı düşük tutulurken, yeni doğanların sağlık kalitesine özen gösterilecek ve erkek/kız bebek dengesizliğine karşı önlemler alınacaktır. Kırsal alanda "Az Çocuk Daha Hızlı Refaha Ulaşmaktır" projesinin kapsamı genişletilecektir.
- Çin kültürünün özellikle genç kuşaklar arasında daha iyi tanınması ve anlaşılması için programlar gerçekleştirilecektir.

Reformlar alanında:

- Kamu iktisadi teşebbüslerinin (KİT) yeniden yapılandırılması ve organize edilmesine devam edilecektir. Bu kuruluşların daha yüksek verimlilik oranlarına ulaşmaları sağlanacaktır.
- Büyük ölçekli KİT'lerde hissedarlık sistemi yenilenecek ve kurumsal yönetim uygulamaları modernize edilecektir.
- Özel sektörün, KİT reformuna iştirak etmeleri; altyapı, finans ve sosyal programlar alanlarında yatırım yapmaları teşvik edilecektir.
- Kamu maliyesi ve vergilendirme alanlarında reformlara devam edilecektir. Standart bir vergi dışı kamu gelirleri sistemi kurulacaktır.

- Kamu bankalarının reformuna ve kırsal alanlardaki bankacılık hizmetlerinin geliştirilmesine hız kazandırılacak.
- Sermaye piyasaları için çok kademeli bir sistem oluşturulacak.
- Sigortacılık hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması sağlanacak.
- Finans sektörü yabancıların rekabetine açılacak.
- Çin firmalarının yurtdışındaki faaliyetlerine standartlar getirilecek.
- Ülkeye giren doğrudan yabancı yatırım kalitesine dikkat edilecek. Teknoloji, yönetim alanında uzmanlık ve yüksek kaliteli uzman personel getiren yabancı yatırımcılara öncelik sağlanacak.
- Dış ticaret alanında, ticaret fazlasının aşırı bir şekilde artması önlenecek; Çin markası taşıyan, yüksek katma değerli ürünlerin, tarım ürünlerinin ve hizmetlerin ihracatı teşvik edilirken, üretimi sırasında fazla enerji tüketen ve çevreyi kirleten ürünlerin ihracatı kısıtlanacak. İthalatta ise enerji, ham maddeler, gelişmiş teknoloji ve ekipman, önemli yedek parçalar ön planda olacak.

Hong Kong ve Makau Özel İdari Bölgeleri ile ilgili olarak, bu bölgelerin “Bir Ülke, İki Sistem” (一国两制 / *Yi Guo Liang Zhi*) prensibi çerçevesinde yüksek dereceli bir özerklikle yönetilmeye devam edileceğini; Çin Halk Cumhuriyeti’nin bu bölgelerin kendi kanunlarına saygı duyduğunu ve liderlerine de tam destek verdiğini söyleyen Başbakan Wen Jiabao, raporunda Tayvan ile ilgili olarak “Barışçıl Yeniden Birleşme” (和平统一 / *Heping Tongyi*) prensibinin altını çizdi ve şu ifadeyi kullandı: “Tayvan’ın bağımsızlığı için yapılan çağrılar ve benzeri tüm ayrılıkçı girişimlere Tayvanlı vatandaşlarımızla bir olarak, yasalar çerçevesinde karşı çıkacağız.”

Sonuç

Çin Halk Cumhuriyeti Ulusal Halk Meclisi’nin yıllık oturumunda alınan bazı kararlar Çin’in ekonomik alandaki dönüşüm sürecinin kilometre taşları olarak görülebileceği gibi, bakış açılarındaki bazı değişimlere de işaret ediyor. Özel Mülkiyet Yasası ve vergi alanında getirilen düzenlemeler, Çin yönetiminin özel sektöre artan desteğini göstermelerinin yanı sıra, ekonomik kalkınmada yabancı sermayenin bugüne kadar oynadıkları başrolü artık Çin’in kendi özel teşebbüsüne devretmekte olduğunun da sinyalini veriyorlar. Bununla birlikte, Meclis’in bu oturumu Çinli firmaları memnun ettiyse de kırsal kesimde yaşayan halkın beklediğini bulamadığını da söylemek gerekiyor.

Neden Çince karakterler?

Bu bültende yer alan Çince özel isimlerin yanlarında parantez içerisinde Hanzi olarak karşılıkları, başka bir deyişle Çince karakterlerle yazılış şekilleri de verilmiştir. Çince dilinin günümüzde kazandığı önem ve gerek akademik dünyada gerekse iş çevrelerinde Çince öğreniminin giderek yaygınlaşması nedeniyle Bahçeşehir Üniversitesi Asya-Pasifik Araştırmaları ve Uygulama Merkezi tüm yayınlarında bu uygulamayı sürdürecektir. Çince öğreniminin Hanzi öğrenilmeden yetersiz kalacağı düşüncesinden hareketle bu uygulamanın Çince öğrenenler için faydalı olmasının yanı sıra, okuyucu topluluğunun diğer kesimleri için de Çinceye bir aşinalık sağlaması umulmaktadır.

ASYA’DA GÜNDEM

Bahçeşehir Üniversitesi Asya-Pasifik Araştırmaları ve Uygulama Merkezi’nin ücretsiz yayınıdır.

Kaynak gösterilmesi şartıyla alıntı yapılabilir.

Tel: 0212 381 0978 Faks: 0212 381 0020 email: altay.atli@bahcesehir.edu.tr
